

Vlaamse overheid

Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van de Sint-Norbertuskerk te Antwerpen

DE VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING EN RUIMTELIJKE ORDENING,

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 18 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juli 2004 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 oktober 2004, 23 december 2005, 19 mei 2006, 30 juni 2006, 1 september 2006, 15 juni 2007, 28 juni 2007, 10 oktober 2007, 14 november 2007, 5 september 2008, 22 september 2008, 6 januari 2009 en 30 januari 2009;

Gelet op het ministerieel besluit van 13 juni 2008 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van de Sint-Norbertuskerk te Antwerpen

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 05 februari 2009,

BESLUIT :

Artikel 1. Wordt beschermd, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004 en 10 maart 2006 en 18 maart 2009;

1° Wegens de artistieke, historische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

De Sint-Norbertuskerk, gelegen te Antwerpen, Dageraadplaats 5 :
bekend ten kadaster:
Antwerpen, 6e afdeling, sectie F, perceelnummer 1275H6.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

De *historische*, meer bepaald *stedenbouwkundige* waarde wordt omschreven als volgt:

Zurenborg is een wijk in de 19de-eeuwse stadsgordel, net als vele andere buitenwijken ontstaan uit de verkaveling van een voormalig "hof van plaisantie". Uitzonderlijk is echter de coherente urbanistische aanpak: de planmatige aanleg van straten en pleinen en het samenspel van veelal

symmetrisch uitgewerkte bouwblokken van stijlvolle heren- en burgerhuizen, waartussen de openbare gebouwen werden ingevoegd. Zo ook de Sint-Norbertuskerk, waarvan ligging, volume en ontwerp afgestemd werden op de structuur en de behoeften van deze woonwijk. Genoodzaakt van zijn eerste ontwerp - een prestigieuze koepelkerk in het midden van de Dageraadplaats - af te stappen, ontwierp architect Ernest Dieltiens een minder opzichtige kerk, die ingenieus aan de rand van het plein werd ingepast.

De *historische*, meer bepaald *architectuurhistorische* waarde wordt omschreven als volgt:

De Sint-Norbertuskerk is een laat-neogotische parochiekerk van 1901-1904 ontworpen door architect Ernest Dieltiens. Planindeling, opbouw, afwerking en inrichting zijn er onder zijn leiding opgevoerd tot een samenhangend geheel in een vrij geïnterpreteerde neogotische stijl, waarin functionele eisen en formele verruiming samengaan met de grondbeginselen, d.i. het voortbrengen van christelijke kunst gesteund op een grondige kennis van het middeleeuwse bouwen. Deze benadering kenmerkt het neogotische oeuvre van de architecten die aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te Antwerpen werden opgeleid; hierbij voegt zich de veelzijdigheid en het pragmatisme van Ernest Dieltiens.

De *artistieke* waarde wordt omschreven als volgt:

Het globale concept is opgevat als een totaalkunstwerk dat door architect Ernest Dieltiens werd gecoördineerd. Aan de realisatie ervan zijn talrijke bekende namen uit het toenmalige kunstambachtelijke en artistieke milieu verbonden: J.-A. Capronnier - F.-A. Comère, Jules Dobbelaere, Edward Steyaert, Eugeen Yoors voor de gebrandschilderde glas-in-loodramen, Jan Anthony voor de beschilderde retabels, Jos. Ratinckx voor de monumentale muurschilderingen, J.D. Facchina en de firma Pellarin voor de mozaïeken, Desiderius Duwaerts, Jan Gerrits, Jules Weyns, Rik Sauter voor het beeldhouwwerk, de firma W.H. Haan en zoon en Jos. Junes voor het kunstbronswerk, François-Bernard Loret voor het orgel. Het artistieke niveau van deze kunstwerken overstijgt veruit de afwerking en inrichting van de doorsnee neogotische parochiekerk. De andere ateliers die bijdroegen tot de stoffering van de kerk leverden vooral serieproducten.

De *volkskundige* waarde wordt omschreven als volgt:

De bijzondere Mariadevotie gaf aanleiding tot de oprichting in 1883 van de broederschap van O.-L.-Vrouw van Altijddurende Bijstand, in 1938 uitgebreid met de aanstelling van kapelmeesters die de plechtige diensten opluisteren. Deze traditie bestaat nog steeds. Vanaf het begin werd de nieuwe kapel een bedevaartoord; in Antwerpen en omstreken was dit de enige plaats waar deze verering plaats vond.

De *socio-culturele* waarde wordt omschreven als volgt:

De Sint-Norbertuskerk heeft nog steeds een grote bruikbaarheid en sterke socio-culturele banden met de buurtwerking: tot op heden behield ze haar religieuze bestemming en sedert geruime tijd fungeert ze als een gerenommeerd muziekcentrum. Talrijke, rechtstreeks met de kerk verbonden verenigingen, creëren een breed maatschappelijk draagvlak dat borg staat voor haar behoud.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 23 juni 2006 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994 en 22 augustus 2006).

11 JUNI 2009

Brussel,

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en
Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening

A horizontal line representing a signature, starting with a short vertical stroke on the left and ending with a curved flourish on the right.

Dirk VAN MECHELEN